

NOTAT – Til frivillige og ansatte i DRC Dansk Flygtningehjælp

FLYGTNINGE OG INDVANDRERES ADGANG TIL TOLKEBISTAND I DANMARK

Flygtninge og indvandrere i Danmark kan i forskellige situationer have behov for tolkebistand. Det kan være vanskeligt at have overblik over adgangen til tolkebistand, når man er i kontakt med sundhedsmyndigheder, daginstitutioner, skoler, kommunen eller andre offentlige instanser i Danmark.

Dette notat er derfor tiltænkt dig, der er i kontakt med flygtninge og indvandrere og er tænkt som en støtte til, hvordan du kan guide og understøtte målgruppens adgang til tolkebistand, når det er nødvendigt.

ADGANG TIL TOLKNING – HOS KOMMUNEN

Retten til tolkning for flygtning og indvandrere er en vurdering i kommunerne.

I forvaltningsloven står der, at kommunen har ansvaret for at vurdere og beslutte ud fra sagens konkrete omstændigheder, om der skal bruges tolk, når borgeren henvender sig til kommunen og omvendt.

Kommunen har en vejledningsforpligtelse og skal sikre sig, at deres budskab er forstået af borgeren og samtidig sikre sig, kommunen selv har forstået det, der bliver sagt af borgeren. Det kan blandt andet være ved samtaler med den kommunale sagsbehandler, hvor kommunen skal betale for en tolk, hvis sagsbehandleren vurderer, at det er nødvendigt.

En myndighed har pligt til at sørge for, at sager er tilstrækkeligt oplyst. Det fremgår også, at kommunen er forpligtet til at tilrettelægge arbejdet, så borgerne har mulighed for at medvirke i forhold til den konkrete situation jf. § 4 og § 10 i lov om retssikkerhed og administration.

Adgang til tolkebistand i forbindelse med kommunikation og dialog med en offentlig myndighed afhænger således af en konkret vurdering i forhold til den enkeltes sproglige forudsætninger og kompetencer.

Generelt set kan man sige, at ifølge forvaltningslovens § 7 så skal de offentlige myndigheder yde vejledning og bistand til borgere, der henvender sig om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde. Dette indebærer blandt andet at sørge for og betale for tolkebistand, når en person ikke behersker det danske sprog tilstrækkeligt godt.

Det er vigtigt at gøre den kommunale sagsbehandler opmærksom på, at man ønsker tolk, hvis man ikke får det tilbudt. Det kan eksempelvis være, at man har svært ved at forstå indholdet i samtalen eller har svært ved at udtrykke sig fyldestgørende i forhold til en konkret sag eller situation. Det vil stadig være op til den enkelte sagsbehandler at vurdere behovet for tolk.

Det er muligt at klage over afslag på tolkebistand til den myndighed, hvor der er søgt om tolkebistand.

ADGANG TIL TOLKNING – SUNDHEDSVÆSNET

I forbindelse med kontakt til alment praktiserende læge, praktiserende speciallæge og behandling på sygehus har man som flygtning og indvandrer adgang til tolkebistand. I sundhedslovens § 50 står der at regionerne skal yde tolkebistand til personer, der har behov for tolk.

Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at der fra d. 1. juli 2018 er indført gebyr for tolkebistand til patienter, der har haft bopæl i Danmark i mere end 3 år og fuld egenbetaling for personer, der fravælger den tolk, som sundhedsvæsnet tilbyder.

Det er lægen i den konkrete situation, der vurderer, om tolkebistand er nødvendig og bestiller en professionel tolk. Hvis man ikke er gebyrfritaget, opkræves der gebyr for hver konsultation, hvor der benyttes tolk. Størrelsen af gebyret er forskellig afhængig af, om der er tale om video/teletolk, eller tolk der fremmøder personligt. Gebyret er fastsat til mellem 191-1675 kr. (2022 satser).

Neden for er eksempler på gebyrer ved ambulans besøg på sygehus, konsultation hos alment praktiserende læge og praktiserende speciallæge:

- Video-/teletolkning: 191 kr.
- Fremmødetolkning: 334 kr.

Undtagelser fra tolkegebyr

Det er muligt at blive undtaget for tolkegebyret. Det kræver at man har en lægelig udtalelse eller en lægeerklæring. Der er ligeledes mulighed for at klage over en regning på tolkning, som man ikke er enig i eller klage over afslag på tolkebistand. Man har mulighed for at klage til Styrelsen for Patientklager. Det er vigtigt at være opmærksom på, at der er en klagefrist på 4 uger.

Læs mere om klageadgang [her](#).

Der er undtagelser fra gebyret, f.eks.:

- Hvis du pga. alder eller af anden årsag har nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, og af den grund ikke er i stand til at lære og bruge dansk. Det kan f.eks. være traumatiserede flygtninge og torturofre, der går til behandling hos rehabiliteringscentre.
- For forældre, der i forbindelse med behandling af et barn, har behov for tolkebistand.
- For børn, der møder frem til behandling uden forældre.

Man bliver ikke automatisk fritaget fra tolkegebyret. I visse tilfælde vil man skulle indhente en ny lægelig udtalelse eller erklæring.

Det er vigtigt at være opmærksom på at børn og unge under 18 år ikke må benyttes som tolk ved undersøgelser og behandling.

ADGANG TIL TOLKNING – DAGINSTITUTIONER, SKOLER MV.

I forbindelse med flygtninge og indvandreres kontakt og dialog med daginstitutioner eller skoler gælder de samme regler, som når man er i kontakt med eksempelvis sagsbehandleren i kommunen. Det er således personalet i daginstitutionen eller på skolen, som vurderer nødvendigheden af tolkebistand i den konkrete situation, hvor man f.eks. skal til samtale. Det vil her være nødvendigt at vurdere, om forældrene kan fornøden dansk til at budskaberne bliver forstået og omvendt, at personalet forstår forældrene.

Det er vigtigt at gøre personalet i daginstitutionen eller skolen opmærksom på, at man ønsker tolk, hvis man ikke får det tilbudt. Det kan eksempelvis være, at man har svært ved at forstå indholdet i samtalen eller har svært ved at udtrykke sig fyldestgørende i forhold til en konkret situation. Det vil stadig være op til det enkelte personale at vurdere behovet for tolk.

Det er muligt at klage over afslag på tolkebistand til den daginstitution eller skole, hvor der er søgt om tolkebistand.

ADGANG TIL TOLKNING – I ASYLSYSTEMET OG RETSVÆSNET

Asylansøgere, der kommer til Danmark, vil blive afhørt af politiet og senere have en eller flere samtaler med udlændingemyndighederne. I disse situationer har de ret til tolkebistand. Det er de danske myndigheder, der betaler for tolken.

I straffesager, der behandles ved en domstol, har flygtninge og indvandrere ret til en tolk, som det offentlige betaler.

Ved civile sager vil man som flygtning eller indvandrer selv beslutte, om det er nødvendigt med en tolk. Man vil i så fald selv betale for en tolk.

AFRUNDING

Det er vigtigt at gøre flygtninge og indvandrere opmærksom på, at de har adgang til tolkebistand i forskellige situationer. Det kan være vigtigt at støtte og hjælpe målgruppen til at kende deres muligheder i forbindelse med tolkebistand så familiemedlemmer, venner eller større søskende ikke bliver brugt som tolke. Samtidig er det også en måde at understøtte, at den enkelte bliver inddraget og forstår, hvad der foregår og på den baggrund kan handle på egen livssituation.

Nedenfor er et samlet overblik over den lovgivning, der kan henvises til i forbindelse med adgang til tolkebistand i forskellige situationer og klageadgange.

OVERSIGT OVER LOVGIVNING I FORBINDELSE MED FLYGTNINGE OG INDVANDRES ADGANG TIL TOLKEBISTAND

HOS KOMMUNEN

- Forvaltningsloven § 7 – en offentlig myndighed skal yde vejledning og bistand
- Lov om retssikkerhed og administration § 4 – borgeren skal have mulighed for at medvirke
- Lov om retssikkerhed og administration § 10 – oplysningspligt

Klageadgang

Der kan klages over afslag på tolkebistand til den myndighed, hvor der er søgt om tolkebistand. Her kan man også få flere oplysninger om klagemuligheder.

I SUNDHEDSVÆSNET

I sundhedsloven kan man læse mere om reglerne for tolkning i sundhedsvæsnets net.

- Sundhedsloven § 50 - adgang til tolkning
- Sundhedsloven § 50 stk. 4. - undtagelser fra reglerne om opkrævning af gebyr

Regionerne har i et fælles samarbejde udgivet en kort pjece i forhold til hjælp til tolkning og information om tolkegebyr på 8 forskellige sprog. Pjecen findes på: dansk, engelsk, arabisk, farsi, bosnisk/serbisk/kroatisk, urdu, somali, polsk og tyrkisk. Her er også kontaktoplysninger på alle regionerne, hvis man ønsker mere viden herom. Læs mere [her](#).

Klageadgang

Styrelsen for Patientklager – læs mere [her](#).

I DAGINSTITUTIONER, SKOLER MV.

- Forvaltningsloven § 7 – en offentlig myndighed ska yde vejledning og bistand
- Lov om retssikkerhed og administration § 4 – borgeren skal have mulighed for at medvirke
- Lov om retssikkerhed og administration § 10 – oplysningspligten

Klageadgang

Der kan klages over afslag på tolkebistand til den daginstitution eller skole, hvor der er søgt om tolkebistand.

I RETSVÆSNET OG ASYLSYSTEMET

Man har altid ret til tolkebistand, når man er asylansøger og ved straffesager behandlet ved domstolen. Man kan dog klage over tolkningens kvalitet, hvis den ikke er tilstrækkelig god til at sikre en retfærdig behandling/rettergang. Det skal ske til den myndighed, som har bestilt tolken. Det kan eksempelvis være til Udlændingestyrelsen i asylsager.

Udlændinge- og Integrationsministeriet kan fastsætte regler om krav til tolke, der anvendes af myndigheder på Udlændinge- og Integrationsministeriets område.

- Udlændingeloven § 46 f.